

EUROOPA KOHTU OTSUS

13. veebruar 1969*

Kohtuasjas 14/68,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Berliini Kammergericht'i (Saksamaa) eelotsusetaotlus EMÜ asutamislepingu, eelkõige selle artiklite 5, 7 ja 85, ja nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17, eelkõige selle artikli 9, tõlgendamiseks nimetatud kohtus pooleliolevas menetluses järgmiste poolte vahel:

1. **Walt Wilhelm**, direktor, Farbenfabriken Bayer AG, asukoht Hahnwald, Hasengarten 31,
2. **Hans Gölz**, direktor, Cassella-Farbwerke Mainkur AG, asukoht Frankfurt-am-Main, Hammanstraße 6,
3. **Hans Ulrich Fintelmann**, müügijuht, Farbwerke Hoechst AG, asukoht Frankfurt-am-Main-Hoechst, Farbwerke Hoechst AG,
4. **Badische Anilin- & Soda-Fabrik AG**, asukoht Ludwigshafen am Rhein,
5. **Farbenfabriken Bayer AG**, asukoht Leverkusen,
6. **Farbwerke Hoechst AG**, endine Meister Lucius & Brüning, asukoht Frankfurt-am-Main-Hoechst,
7. **Cassella Farbwerke Mainkur AG**, asukoht Frankfurt-am-Main-Fechenheim,

ja

Bundeskartellamt, asukoht Berliin,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president R. Lecourt, kodade esimehed A. Trabucchi (ettekandja) ja J. Mertens de Wilmars, kohtunikud A. M. Donner, W. Strauß, R. Monaco ja P. Pescatore,

kohtujurist K. Roemer,
kohtusekretär A. Van Houtte,

on teinud järgmise

---

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

[...]

Põhjendused

- 1 18. juuli 1968. aasta korraldusega, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 25. juulil 1968, esitas Berliini Kammergericht, Saksamaa Liitvabariigi kohus, mille pädevusse kuuluvad kartelliküsimused, EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule neli küsimust EMÜ asutamislepingu artikli 3 punkti f ja artiklite 5, 7 ja 85 ning nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 artikli 9 tõlgendamise kohta.

I – Esimene ja kolmas küsimus

- 2 Esimeses küsimuses soovib siseriiklik kohus teada, kas juhul, kui komisjon on nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 artikli 14 alusel juba algatanud menetluse, on asutamislepinguga kooskõlas see, et siseriiklikud ametiasutused kohaldavad samade faktide suhtes siseriikliku kartelliseaduse keelusätteid. Sama taotlust käsitletakse lähemalt eelkõige kolmandas küsimuses, mis seondub faktidele erineva õigusliku hinnangu andmise ohu ning võimalike konkurentsimoonutustega ühisturul, mis võivad kahjustada nimetatud liikmesriigi õiguse subjekte. Selles osas viidatakse määruse nr 17 artiklile 9, EMÜ asutamislepingu artiklile 85, artikli 3 punktile f ja artiklile 5 ning ühenduse õiguse üldistele põhimõtetele.
- 3 Määruse nr 17 artikli 9 lõige 3 puudutab liikmesriikide ametkondade pädevust üksnes niivõrd, kui niivõrd neil on volitused asutamislepingu artikli 85 lõike 1 ja artikli 86 vahetuks kohaldamiseks juhul, kui komisjon ei ole omalt poolt meetmeid võtnud. Antud sätet ei kohaldata juhul, kui vastavad ametkonnad tegutsevad mitte nimetatud artiklite, vaid üksnes siseriikliku õiguse alusel. Ühenduse ja siseriiklik õigus lähtuvad kartelle käsitledes erinevatest seisukohtadest. Sellal, kui artikkel 85 näeb neid kui võimalikke takistusi liikmesriikide vahelisele kaubandusele, lähtuvad kõik liikmesriikide seadusandjad neile eriomastest kaalutlustest ja käsitlevad kartelle üksnes vastavas kontekstis. On tõsi, et kuna käsitletavat majanduslikud tegurid ja õiguslikud olukorrad võivad üksikjuhtudel omavahelises sõltuvuses olla, ei pruugi ühenduse ja siseriiklike aspektide eristamine kõigil juhtudel jurisdiktsiooni piiritlemisel otsustavaks kriteeriumiks olla. Samas osutab see siiski, et üks ja seesama kokkulepe võib põhimõtteliselt olla kahe paralleelselt kulgeva menetluse esemeks, millest üks toimub EMÜ asutamislepingu artikli 85 alusel ühenduse ametiasutustes ja teine siseriikliku õiguse alusel liikmesriigi ametiasutustes.
- 4 Niisugust tõlgendust toetab ka artikli 87 lõike 2 punkt e, mis annab nõukogule volitused siseriiklike õigusaktide ja ühenduse konkurentsireeglite vaheliste seoste kindlaksmääramiseks; sellest tulenevalt võivad siseriiklikud

kartelliametkonnad põhimõtteliselt meetmeid võtta ka niisuguste olukordade puhul, mis on tõenäoliselt komisjoni poolt tehtava otsuse objektiks. Kui aga soovitakse siiski tegutseda kooskõlas asutamislepingu ülima üldeesmärgiga, võib kirjeldatud siseriikliku süsteemi rakendamist lubada üksnes niivõrd, kui võrd see ei piira ühenduse kartellieeskirjade ühtset kohaldamist kogu ühisturu ulatuses ja nimetatud eeskirjade rakendusmeetmete täieliku mõju saavutamist.

- 5 Ükski teine lahendus ei sobiks kokku asutamislepingu eesmärkide ja selle konkurentsieeskirjade iseloomuga. EMÜ asutamislepingu artiklit 85 kohaldatakse kõigile ühenduses asuvatele ettevõtjatele, kelle tegevust see reguleerib kas keeldudega või samas artiklis sätestatud tingimustel tehtavate eranditega kaupade tootmist või turustamist soodustavate või tehnilist või majanduslikku arengut toetavate kokkulepetele. Kuigi asutamislepingu peamine eesmärk on seeläbi kaupade vaba liikumise tõkete kõrvaldamine ühisturult ja nimetatud turu ühtsuse tugevdamine ja kaitsmine, lubab see ühenduse ametkondadel ühtlasi võtta teatud kaudseid meetmeid, pidades seejuures silmas asutamislepingu artiklile 2 vastavat majandustegevuse harmoonilise arengu toetamist kogu ühenduses. Artikli 87 lõike 2 punkt e kinnitab ühenduse õiguse ülimuslikkust, andes ühenduse institutsioonidele volitused määrata kindlaks suhted siseriiklike õigusaktide ja ühenduse konkurentsieeskirjade vahel.
- 6 EMÜ asutamisleping on loonud oma õigussüsteemi, mis on integreeritud liikmesriikide õigussüsteemidesse ja mida nende kohtud peavad kohaldama. Asutamislepingu tegelikku tõhusust piiravate meetmete kehtestamise või säilitamise võimaluse andmine liikmesriikidele oleks vastuolus selle süsteemi olemusega. Asutamislepingu ning selle rakendusmeetmete siduvus ei tohi siseriiklike meetmete tõttu liikmesriigiti erineda, vastasel juhul takistaks see ühenduse süsteemide funktsioneerimist ning seaks ohtu asutamislepingu eesmärkide saavutamise. Järelikult tuleb ühenduse eeskirjade ja siseriiklike kartelliõiguse normide vahelised konfliktid lahendada ühenduse õiguse ülimuslikkuse põhimõttel.
- 7 Eeltoodust tuleneb, et juhul, kui siseriikliku ametiasutuse poolt kokkuleppe osas tehtud otsus ei ole kooskõlas otsusega, mille komisjon on teinud enda algatatud menetluse tulemusena, on siseriiklik ametiasutus kohustatud viimatinimetatud otsuse mõjusid nõuetekohaselt arvesse võtma.
- 8 Juhul, kui siseriikliku menetluse käigus tekib võimalus, et komisjoni poolt sama kokkuleppe osas käimasoleva menetluse tulemusena tehtav otsus võib minna vastuollu siseriiklike ametkondade otsuse mõjudega, on viimased kohustatud võtma asjakohaseid meetmeid.
- 9 Kui asutamislepingu artikli 87 lõike 2 punkti e alusel vastu võetud sätted ei näe ette teisiti, võivad siseriiklikud ametiasutused järelikult võtta kokkuleppe vastu siseriikliku õigusega ette nähtud meetmeid, isegi juhul, kui komisjon teostab kokkuleppe ühenduse õigusele vastavuse uurimist, kuid tingimusel, et siseriiklike õigusnormide kohaldamine ei piira ühenduse õiguse täielikku ja

ühetaolist kohaldamist ning selle rakendamiseks võetud või võetavate meetmete mõju.

II – Teine küsimus

- 10 Teises küsimuses soovib Kammergericht teada, kas „oht, et selle tulemus on topeltsanktsioonide rakendamine Euroopa Ühenduste Komisjoni ja kartelliküsimuste otsustamiseks pädevust omava riikliku ametkonna poolt ...” teeb võimatuks ühe faktikogumi menetlusse võtmise kahes paralleelses menetluses, milles üks on ühenduse oma ja teine siseriiklik.
- 11 Topeltsanktsioonide võimalus ei pruugi tähendada seda, et kaks erinevat eesmärki taotlevat menetlust ei ole lubatud. Ilma et see mõjutaks esimese küsimuse vastuses viidatud tingimuste ja piirangute kohaldamist, tuleneb sedalaadi kaksikmenetluse vastuvõetavus tegelikult erilisest ühenduse ja liikmesriikide vahelisest jagatud kartellialase pädevuse süsteemist. Juhul, kui kahe eraldi menetluse läbiviimise tulemusena oleksid võimalikud mitmekordsed sanktsioonid, on üldine õigluse nõue, mida väljendatakse näiteks ESTÜ asutamislepingu artikli 90 teise lõigu lõpus, et kohaldatava sanktsiooni kindlaksmääramisel võetakse arvesse eelnevaid karistusotsuseid. Kuni artiklit 87 lõike 2 punkti e alusel ei ole kehtestatud ühtki määrust, ei paku ühenduse õiguse üldpõhimõtted vahendeid niisuguse võimaluse vältimiseks; seega jääb esimesele küsimusele antud vastus samaks.

III – Neljas küsimus

- 12 Viimases küsimuses soovib siseriiklik kohus teada, kas juhul, kui komisjon on kokkuleppe suhtes menetluse juba algatanud, on karistusmeetme võtmine sama kokkuleppe osas siseriikliku ametkonna poolt kooskõlas EMÜ asutamislepingu artikliga 7. Antud küsimust esitades peetakse silmas konkreetseid juhtumeid, kus kartelliküsimuste üle jurisdiktsiooni omava riigi pädevad asutused on adresseerinud oma meetmed üksnes nimetatud riigi kodanikele, pannes nad seega teiste liikmesriikide võrreldavas olukorras olevate isikutega võrreldes halvemasse olukorda.
- 13 EMÜ asutamislepingu artikkel 7 keelab liikmesriikidel kartelliseaduste erineva kohaldamise asjassepuutuvate isikute kodakondsuse alusel. Sellele vaatamata ei käsitle artikkel 7 erinevat kohtlemist ega moonutusi, mida võib ühenduse jurisdiktsiooni alla kuuluvatele isikutele ja ettevõtjatele põhjustada erinevate liikmesriikide seaduste erinevus, tingimusel et see mõjutab objektiivsete kriteeriumite alusel ja kodakondsust arvestamata samamoodi kõiki nende seaduste subjektiks olevaid isikuid.

IV – Kohtukulud

- 14 Euroopa Kohtule märkusi esitanud Euroopa Ühenduste Komisjoni ja valitsuste kulusid ei hüvitata, ning et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus Berliini Kammergericht'is poolelioleva asja üks staadium, otsustab kulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

võttes arvesse menetlusdokumente,

kuulanud ära ettekandja-kohtuniku ettekande,

kuulanud ära põhikohtuasja poolte ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukõned,

kuulanud ära kohtujuristi ettepaneku,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eelkõige selle artikli 3 punkti f, artikleid 5, 7, 85, artikli 87 lõike 2 punkti e ja artiklit 177,

võttes arvesse nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määrust nr 17,

võttes arvesse protokollu Euroopa Majandusühenduse Kohtu põhikirja kohta, eelkõige selle artiklit 20,

võttes arvesse Euroopa Ühenduste Kohtu kodukorda,

EUROOPA KOHUS,

vastuseks Berliini Kammergericht'i 18. juuli 1968. aasta otsusega esitatud küsimustele, otsustab:

- 1. Kuni asutamislepingu artikli 87 lõike 2 punkti e alusel antud määruses ei sätestata teisiti, võivad siseriiklikud asutused alustada siseriikliku õiguse alusel kokkulepete suhtes menetlust ka siis, kui komisjon viib antud kokkuleppe osas läbi uurimist, et hinnata selle kokkusobivust ühenduse õigusega, tingimusel, et siseriiklike õigusnormide kohaldamine ei piira ühenduse õiguse või selle rakendamiseks võetud või võetavate meetmete täielikku ja ühetaolist kohaldamist.**
- 2. EMÜ asutamislepingu artikkel 7 keelab kõigil liikmesriikidel kartelliseaduste erineva kohaldamise asjassepuutuvate isikute kodakondsuse alusel, kuid ei käsitle erinevat kohtlemist ega moonutusi, mida võib ühenduse jurisdiktsiooni alla kuuluvatele isikutele ja ettevõtjatele põhjustada erinevate liikmesriikide seaduste erinevus, tingimusel et see mõjutab objektiivsete kriteeriumite alusel ja kodakondsust arvestamata samamoodi kõiki nende seaduste subjektiks olevaid isikuid.**

Lecourt

Trabucchi

Mertens de Wilmars

Donner

Strauß

Monaco

Pescatore

Kohtuotsus on tehtud 13.veebruari 1969 avalikul istungil Luxembourgis.

Kohtusekretär

A. Van Houtte

President

R. Lecourt